

HB-koordinaattori

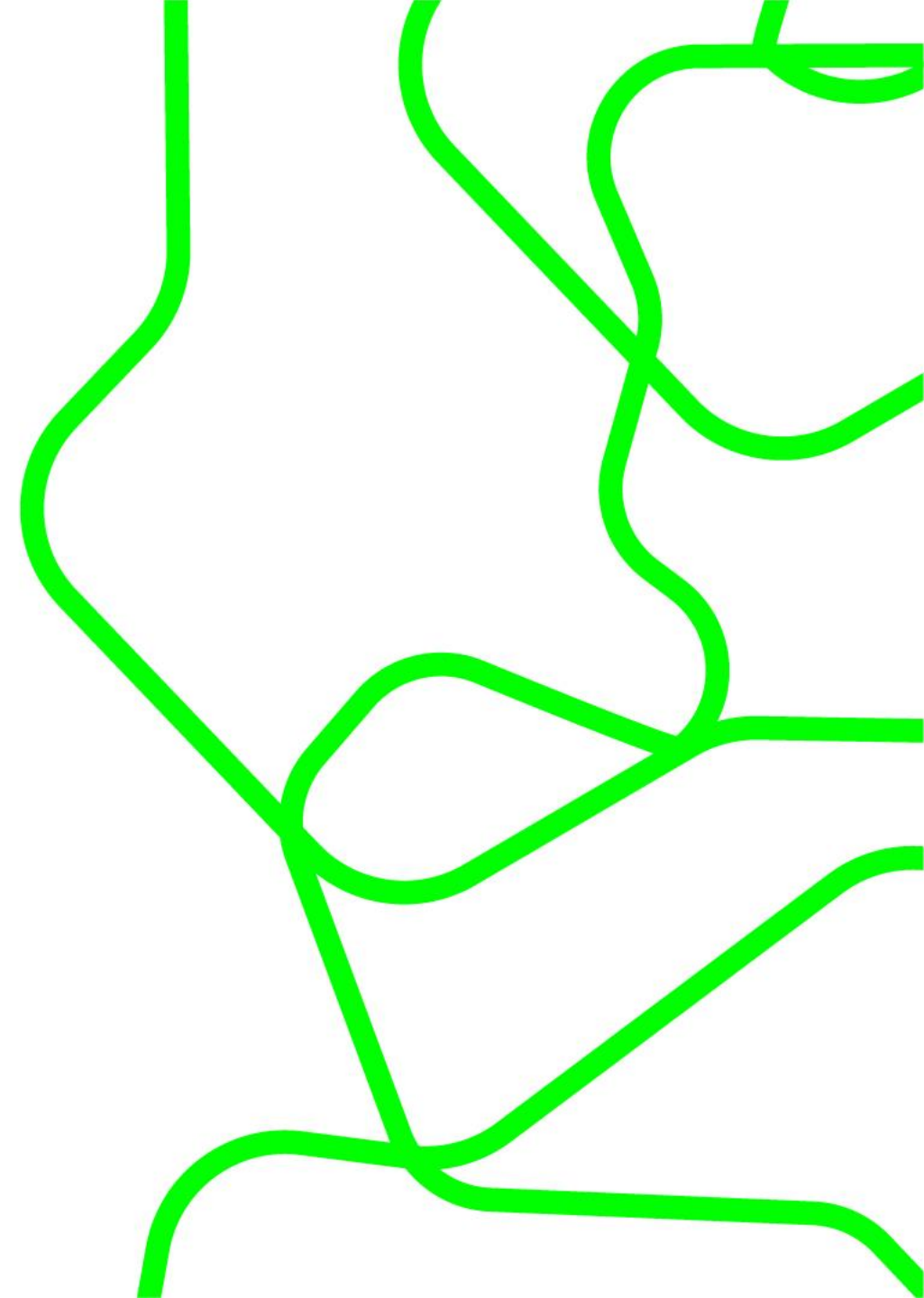
Henkilökohtaisen budjetoinnin koordinaattori muutosta edistämässä

06.06.2023

Sari Levoska ja Nina Lukkarinen

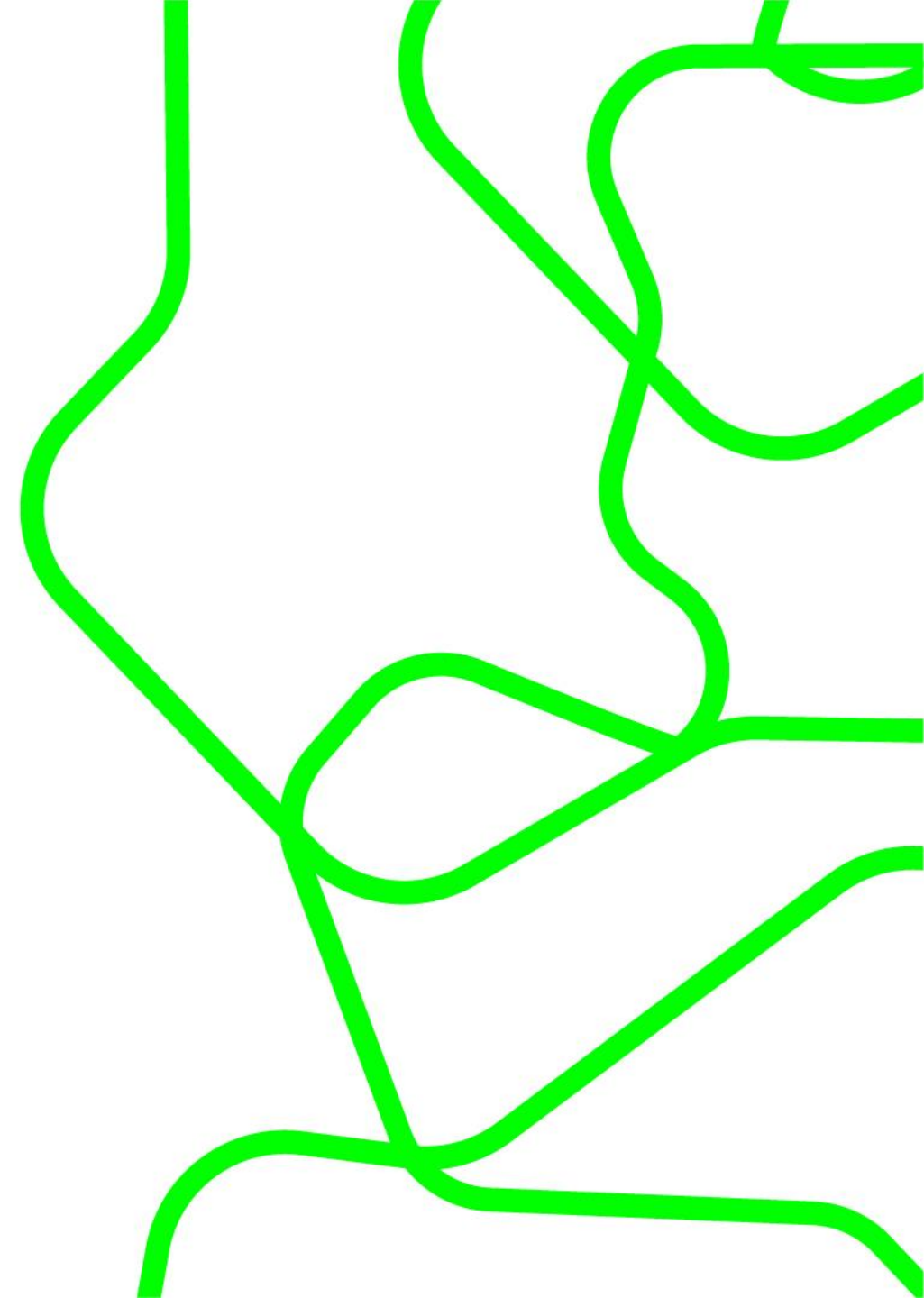
Taustalla:

- Henkilökohtaisen budjetoinninkokeiluhanke 2020-2021.
- Tavoitteena vahvistaa itsemääräämisoikeutta, osallisuutta ja valinnanmahdollisuuksia = hyvä elämä.
- Laadittiin henkilökohtaisen budjetoinnin Suomen malli.
- Sosiaali- ja terveysministeriölle joulukuussa 2021.
- Henkilökohtainen budjetointi Essoten vammaispalvelussa käyttöön 01.01.2022.

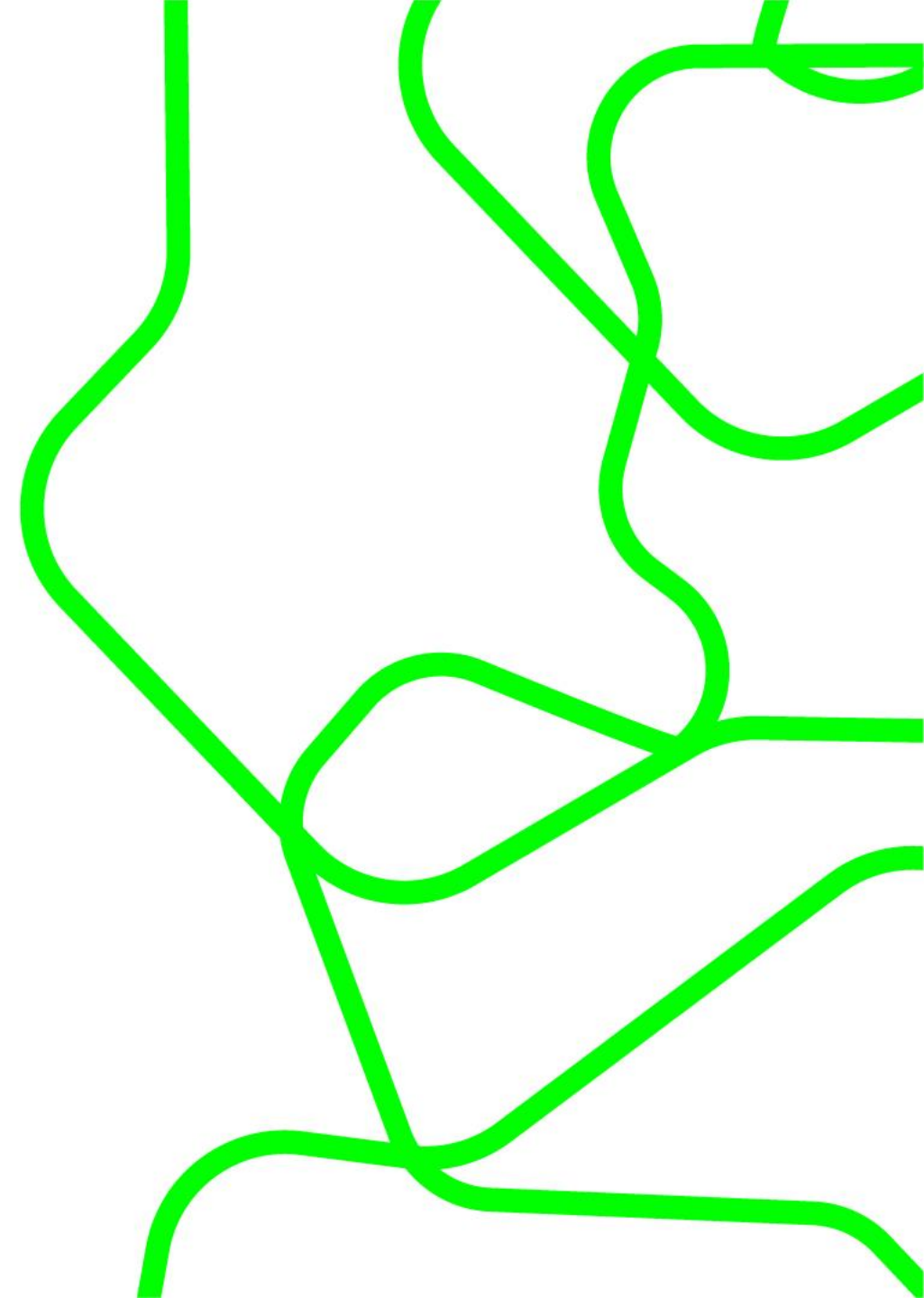
Sopivan tuen toimintamallin mukainen henkilökohtainen budjetointi:

- Sopivan tuen toimintamalli syntyi henkilökohtaisen budjetoinnin hankkeessa yhteiskehittämisen tuloksena (asiakkaita, omaisia, järjestöjä, palveluntuottajia, vammaisneuvostoja ja vammaispalvelun työntekijöitä).
- Tarkoittaa tapaa, jolla työntekijä toimii asiakkaan kanssa arjen työssä.
- Yksilöllinen, oikea-aikainen ja riittävä tuki kaikissa asiakasprosessin vaiheissa, kuten ohjaus, tukihenkilöt, selkokielliset- ja kuvitetut materiaalit.
- Selvitetään asiakkaan mielipide, ei mahdollisen läheisen henkilön.
- Sopivan tuen päämääränä on edistää hyvää ja omannäköistä elämää.

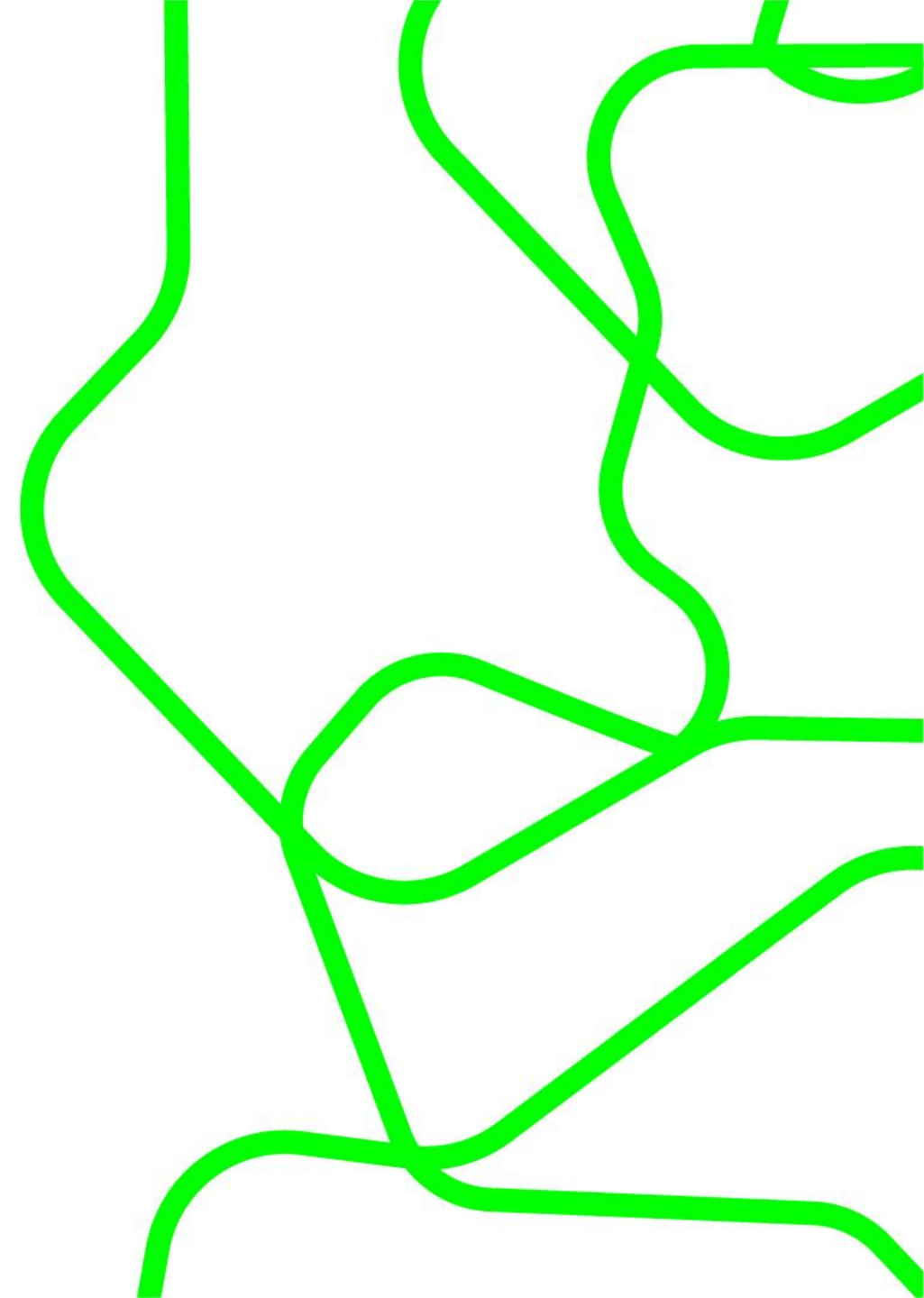
Henkilökohtaisen budjetoinnin koordinaattori Etelä-Savon hyvinvointialueella:

- Etelä-Savon hyvinvointialueella vammaispalvelussa on oma henkilökohtaisen budjetoinnin työntekijä, HB-koordinaattori joka kehittää, levittää ja juurruttaa henkilökohtaista budjetointia.
- Yhtenä oleellisena työtehtävänä on nostaa esille tietoisuuden lisääminen henkilökohtaisesta budjetoinnista.
- Tietoa henkilökohtaisesta budjetoinnista tarvitsevat asiakkaat, läheiset, palvelualue johtajat, päälliköt, palveluohjaajat, palveluntuottajat sekä muut asiaan liittyvät toimijat.

HB-koordinaattorin työnkuva on monipuolinen ja työskentelykenttä laaja:

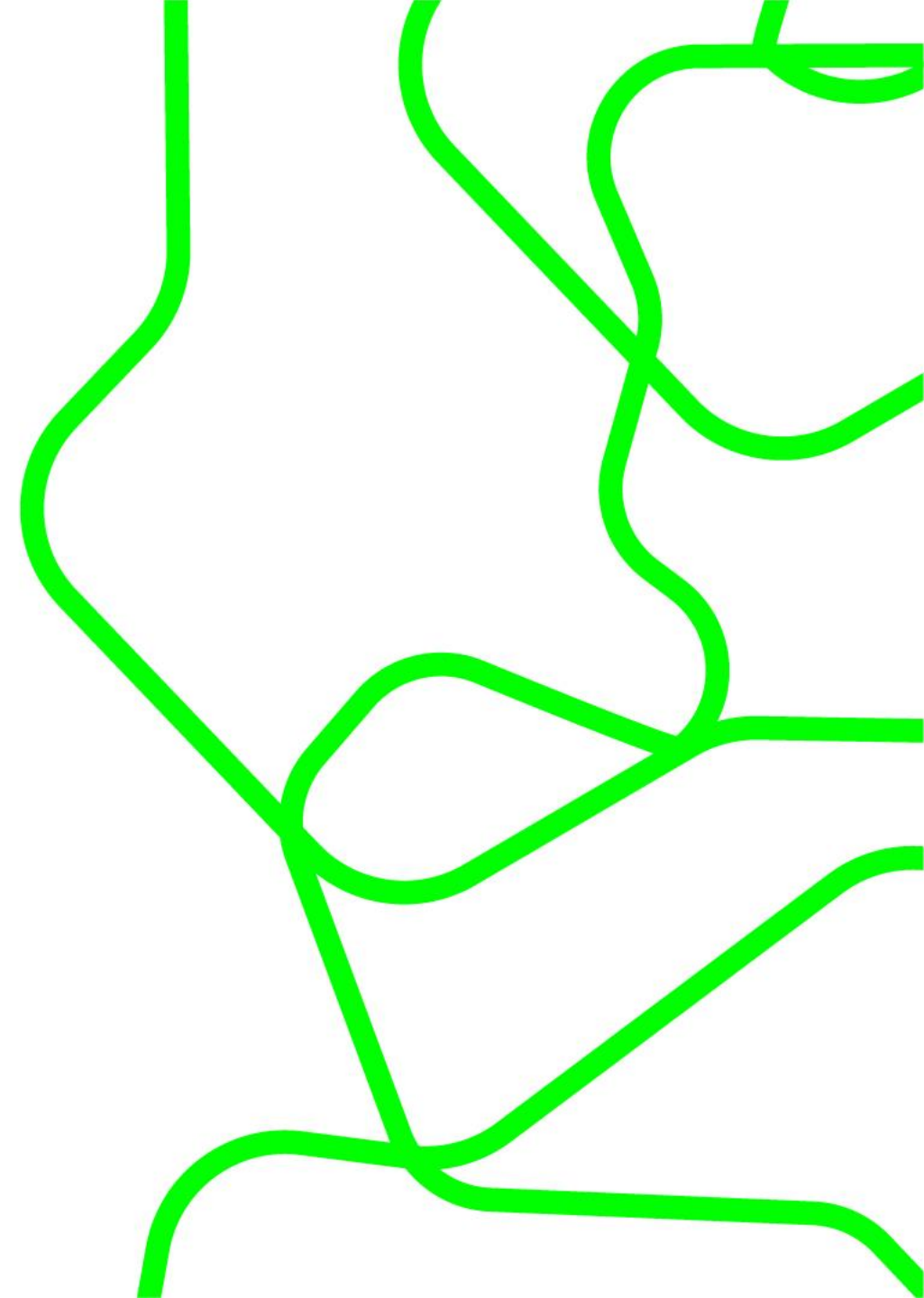
- Tehtäviin kuuluu henkilökohtaisen budjetoinnin suunnittelua ja kehittämistyötä sekä henkilökohtaisen budjetoinnin jalkauttaminen käytäntöön Etelä-Savon HA:n alueen vammaispalvelun asiakasohjaustyössä.
- Henkilökohtaista budjetointia on viety eteenpäin sisäisellä kouluttamisella, käymällä keskusteluja palveluohjaajien kanssa mitä henkilökohtainen budjetointi tarkoittaa ja millaisissa tilanteissa siitä voisi olla asiakkaalle hyötyä.
- Hankkeessa kehitettiin työntekijöille ja asiakkaille oppaat, videot ja esitteet työvälineiksi ja jalkauttamisen tueksi, mm. tukisuunnitelma, selkomateriaalia vammaispalveluiden järjestämiseen liittyen (kuvat ja teksti), roolikartat (asiakas, työntekijä, palveluntuottaja) asiakkaan aseman vahvistamiseksi ja työntekijän sekä palveluntuottajien työn tueksi, videot Sopivan tuen toimintamallista ja tuetusta päätöksenteosta, Pertin valinnan vaikuttavuus materiaalit, päätöspohjat ja Effectorin käyttö.
- On tärkeää, että palveluohjaajat tietävät ja muistavat tämän palvelujen yhtenä järjestämisen tapana, kun kohtaavat asiakkaan, joka voisi hyötyä siitä.
- Henkilökohtaisen budjetoinnin koordinaattorin työ vaatii vahvaa osaamista ja kokemusta vammaispalveluista.
- Henkilökohtaisen budjetoinnin koordinaattori on palveluohjaajien tukena henkilökohtaisen budjetoinnin prosessissa, miettimässä palveluja ja mahdollisia ratkaisuja. HB-koordinaattorin ja palveluohjaajien yhteistyö onkin varsin tiivistä.
- Tavoitteena Etelä-Savon hyvinvointialueella on, että tulevaisuudessa henkilökohtainen budjetti on yksi asiakasohjauksen toimintatapa, jota palveluohjaajat käyttävät luontevasti ja itsenäisesti.

- HB-koordinaattorin työnkuva sisältää asiakastyötä pääasiassa henkilökohtaisen budjetoinnin asiakkaiden parissa.
- Henkilökohtainen budjetointi on käytössä uusien ja sellaisten asiakkaiden kanssa, joille perinteinen palvelujen järjestämisen tapa ei ole toimiva tai ei vastaa asiakkaan tarpeita. Henkilökohtaisella budjetilla voidaan toteuttaa vammaan kannalta välttämättömiä palveluja yksilöllisin tavoin.
- Asiakkaan tulee ymmärtää mitä tarkoittaa kun hänelle järjestetään palvelut henkilökohtaisella budjetoinnilla. Asiakkaalla on mahdollisuus saada tuetun päätöksenteon palveluja, esim. tukirinki.
- Asiakkaalle annetaan tietoa henkilökohtaisesta budjetoinnista, millainen prosessi on ja mitä se käytännössä tarkoittaa.
- Käytännössä henkilökohtaisen budjetoinnin prosessi on samanlainen ja etenee samoin kuin vammaispalveluprosessi yleensäkin. Asiakkaalle tehdään palvelutarpeen arviointi/suunnitelma, tutustutaan asiakkaalle sopiviin palveluihin sekä palveluntuottajiin, päätöksenteko, palvelujen käynnistyminen, seuranta (vaikutusten arviointi, palvelujen ja budjetin toimivuus), asiakkuuden päättyminen.
- Tapaamiset asiakkaiden kanssa ovat säännöllisiä ja yhteistyö tiivistä. Henkilökohtaista budjetointia suunniteltaessa tapaamisia on kuitenkin aina enemmän, eikä prosessiin ole olemassa valmiita ratkaisuja.
- Yleensä toimivat ratkaisut ja keinot löytyvät, kun asioita pohditaan yhdessä. Usein tarvitaan tiedonhakua ja selvitystyötä, jotta sopivat ratkaisut ja mahdollisuudet löydetään.
- Yhteistyötä tehdään laaja-alaisesti asiakkaiden, heidän läheisten, tukihenkilöiden, palveluntuottajien ja yhteistyöverkostojen kanssa.

Asiakaslähtöinen työskentely:

- Asiakkaan rooli henkilökohtaisen budjetoinnin suunnittelussa on merkittävä. Asiakas on oman arkinsa asiantuntija.
- Asiakas on aidosti mukana pohtimassa mahdollisia ratkaisuja ja henkilökohtaisen budjetoinnin mahdollisuuksia. Tämä näkyy käytännössä asiakkaan kanssa syvällisempänä vuorovaikutuksena ja luottamussuhteen syvenemisenä.
- Asiakas on prosessissa mukana tasavertaisena kumppanina ja hänellä on mahdollisuus vaikuttaa omiin asioihinsa. Asiakas pääsee kertomaan näkemyksensä, valitsemaan ja päättämään omista asioistaan.
- Käytännön kokemukseni mukaan edellä mainitut seikat motivoivat ja innostavat asiakasta osallistumaan uudella tavalla ja hän tulee myös näkyvämmäksi.
- Asiakkaan ja HB-koordinaattorin lisäksi mukana henkilökohtaisen budjetoinnin prosessissa on usein palveluohjaaja ja asiakkaan läheisiä.

- HB-koordinaattorin työnkuvaan kuuluu henkilökohtaisen budjetoinnin suunnitteluvaiheeseen lisäksi seuranta ja arviointi sekä päätöksentekoon liittyvät asiat. HB-koordinaattorilla on HB:sta myös budjettivastuu.
- Henkilökohtaisen budjetin hallinnointia varten Etelä-Savon HA:lla on käytössä Polycon Oy:n ylläpitämä Effector maksujärjestelmä. Siellä voi seurata henkilökohtaisen budjetin käyttöä.

Nykytilanne:

- Eloisassa on vuoden 2023 aikana henkilökohtaisen budjetoinnin ottanut käyttöön n. 20 vammaispalvelujen asiakasta. Selvityksessä on uusia mahdollisia hb-asiakkaita. (vuonna 2022 tehtiin n. 20 hb-päätöstä).
- Henkilökohtaisella budjetoinnilla on järjestetty vammaispalveluja asiakkaille sopiviksi palvelukokonaisuuksiksi:
 - kuljetuspalvelu (kuljetuspalvelun järjestäminen yli kuntarajojen, oman auton käytön tukeminen, auton apuväline)
 - päivätoiminta (tanssitoiminta, liikunnallinen toiminta)
 - lasten loma-ajan hoito (yksityisen palvelun tuottajan järjestämänä)

Asiakkailta saadun palautteen mukaan henkilökohtaisella budjetilla toteutettuihin palveluihin ollaan erittäin tyytyväisiä.

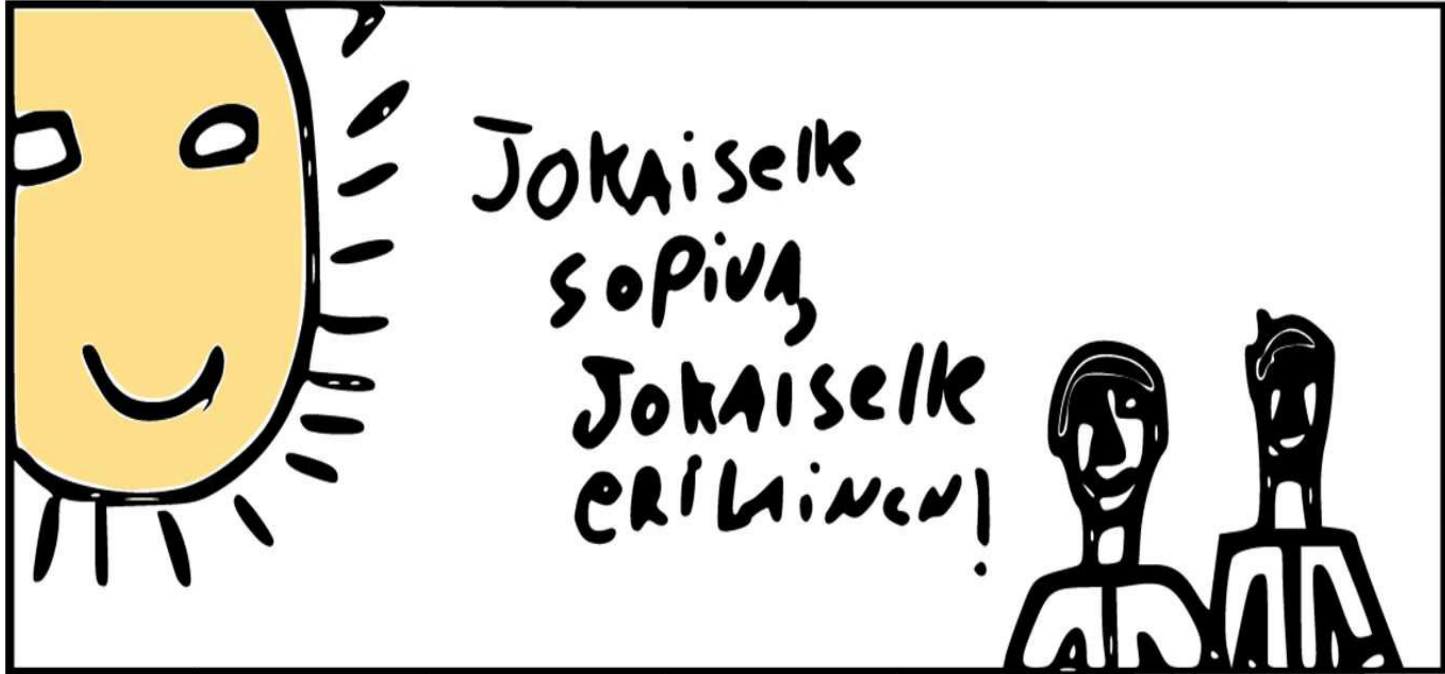
- Vahvistaa ja edistää omannäköistä elämää, suhteessa aikaisempiin palveluihin.
- Mahdollistaa yksilölliset palvelun ja avun ratkaisut.
- Vammaispalvelujen tarjonta on monipuolistunut.
- Itsenäinen toimintakyky on lisääntynyt.
- Itsemääräämisoikeus on vahvistunut.
- Mahdollistaa tasavertaisen toimijuuden työntekijän kanssa.
- Luottamus ja vuorovaikutus työntekijään syvenee.
- Mahdollistaa onnistumisen kokemuksia.
- Mahdollistaa yhdenvertaisuutta.

Työntekijän näkökulmaa henkilökohtaisesta budjetoinnista:

- Henkilökohtainen budjetointi on muuttanut työn työntekemistä positiivisella tavalla.
- Sopivan tuen toimintamallin henkilökohtaisen budjetoinnin myötä vuorovaikutus asiakkaan kanssa on lisääntynyt ja syventynyt.
- Luottamussuhde rakentuu uudella tavalla, kun on enemmän työskentelyaikaa ja erilaisia työtapoja käytössä. Asiakas kokee ja luottaa siihen että häntä autetaan ihan oikeasti.
- Henkilökohtainen budjetti voi parhaimmillaan tukea asiakkaan toimintakykyä ja vaikuttaa elämänlaatuun. Kun mielekkäät asiat toteutuvat, ovat vaikutukset asiakkaan elämässä kokonaisvaltaisia ja usein myös ennaltaehkäiseviä.
- HB mahdollistaa asiakaslähtöiset ja yksilölliset palvelut, jotka ovat asiakkaalle hyvin merkityksellisiä ja vaikutuksiltaan pitkäaikaisia.
- Haastetta Sopivan tuen toimintamallin ja henkilökohtaisen budjetoinnin jalkauttamiselle aiheuttaa henkilöstön saatavuus, työntekijöiden vaihtuvuus, toimintamalliin sitoutuminen sekä osaamisen ylläpitäminen.
- Henkilökohtaisen budjetoinnin koordinaattorin työssä parasta on tyytyväinen ja avun saanut asiakas. Toimiva ja luottamuksellinen asiakassuhde tuo työniloa.
- Onnistumiset asiakastyössä vaikuttavat myös työntekijän työhyvinvointiin ja motivaatioon.
- Henkilökohtaisen budjetoinnin koordinaattori on avainasemassa luomassa muutosta, kehittämässä, levittämässä ja juurruttamassa henkilökohtaisen budjetoinnin toimintatapaa, joka mahdollistaa asiakkaalle mielekästä elämää.

Lopuksi:

- Muutos vaatii pitkäjänteistä ja monipuolista vaikuttamistyötä, jossa HB-koordinaattorin rooli on merkittävä.
- Vahva tahtotila kehittää alueellisia vammaispalveluja ja lisätä asiakkaiden hyvinvointia.
- Henkilökohtaisen budjetoinnin kehittäminen tärkeää asiakastyön kehittämisen näkökulmasta, hyödynnämme saatuja kokemuksia.
- Uusi tapa tehdä asiakastyötä, asiakaslähtöisempää, osallistavaa ja tasavertaisempaa palvelua.
- Henkilökohtainen budjetointi tulee olemaan myös Etelä-Savon hyvinvointialueella yhtenä vammaispalvelujen järjestämisentapana.
- Uskomme että tulevaisuudessa henkilökohtainen budjetointi laajenee myös muille sosiaalipalvelujen asiakasryhmille Etelä-Savon hyvinvointialueella.
- Lakisääteisenä tehtävänä rakenteellista sosiaalityötä parhaimmillaan, tuottaa tietoa asiakkaiden tarpeista, on tavoitteellista toimintaa ja tehdään laaja-alaista yhteistyötä.
- Toivomme henkilökohtaisen budjetoinnin lain tulevan voimaan lähivuosina. Lainsäädännön myötä henkilökohtainen budjetointi tulee mahdollisuudeksi yhdenvertaisesti koko maassa.

Sari Levoska

Henkilökohtaisen budjetoinnin koordinaattori

sari.levoska@etelasavonha.fi

p.040 3598957

